

Udskriftsdato: 16. december 2025

2015/1 BTL 63 (Gældende)

Betænkning over Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Bedre rammer for skoletilbud på 27 småøer)

Ministerium: Folketinget

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v.

(Bedre rammer for skoletilbud på 27 småøer)

[af ministeren for børn, undervisning og ligestilling (Ellen Trane Nørby)]

1. Ændringsforslag

Dansk Folkepartis, Enhedslistens og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet 2 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 19. november 2015 og var til 1. behandling den 8. december 2015. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Børne- og Undervisningsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og ministeren for børn, undervisning og ligestilling sendte den 17. september 2015 dette udkast til udvalget, jf. folketingsåret 2014-15, 2. samling, BUU alm. del – bilag 34. Den 19. november 2015 sendte ministeren for børn, undervisning og ligestilling de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse fra Sammenslutningen af Danske Småøer.

Ministeren for børn, undervisning og ligestilling har over for udvalget kommenteret den skriftlige henvendelse til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 10 spørgsmål til ministeren for børn, undervisning og ligestilling til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (S, V, LA, ALT, RV og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* i udvalget (DF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag. Hvis ændringsforslagene forkastes, vil Dansk Folkeparti dog stemme for lovforslaget ved 3. behandling.

Et andet *mindretal* i udvalget (EL og SF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Enhedslisten og Socialistisk Folkeparti ønsker at bevare og forbedre mulighederne for at drive grundskole på småøerne. Det er derfor vigtigt, at en ændret lovgivning på friskoleområdet kan forventes at understøtte en positiv udvikling for skoledriften på øerne. Det er efter Enhedslistens og Socialistisk Folkepartis opfattelse tvivlsomt, at regeringens forslag i praksis vil bidrage til en sådan udvikling.

Der er indkommet høringssvar, hvori der udtrykkes bekymring for, at lovforslaget vil give et øget incitament for kommunerne til at nedlægge eksisterende folkeskoler på småøerne. Sammenslutningen

af Danske Småøer peger således på risikoen for, at lovforslaget på trods af bestemmelsen om, at kommunerne skal betale 100 pct. af taksten for frie grundskoler, vil tilskynde kommunerne til at nedlægge folkeskoletilbuddet på småøerne. Det vil således på grund af de relativt store omkostninger ved at drive folkeskole på småøerne være en besparelse for kommunerne at nedlægge folkeskoletilbuddet og godkende en filial af en privat skole. Kommunerne vil kunne benytte den ændrede lovgivning til reelt at fralægge sig ansvaret for den fortsatte skoledrift på øerne, hvilket kan indebære en risiko for, at grundskoletilbuddet helt forsvinder, hvis det ikke er muligt for forældrene at få oprettet en filial af en privatskole.

Dansk Folkeparti, Enhedslisten og Socialistisk Folkeparti har stillet ændringsforslag, der indfører et nyt tilskud til drift af folkeskoler på småøerne. Det foreslås, at der gives et årligt grundtilskud pr. skole på 100.000 kr. og et årligt tilskud pr. elev på 30.000 kr. Ændringsforslaget vil understøtte bevarelsen af eksisterende folkeskoletilbud på småøerne og forbedre muligheden for etablering af nye folkeskoletilbud. Ændringsforslaget vil dermed modvirke, at den foreslåede ændring af friskoleloven i praksis fører til, at endnu flere af de små øer helt mister deres grundskole.

Såfremt ændringsforslaget vedtages, vil Enhedslisten og Socialistisk Folkeparti kunne støtte lovforslaget.

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (DF, EL og SF):

Til titlen

1) I titlen indsættes efter »m.v.« ordene: »og lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommunerne«.

[Konsekvens af ændringsforslag nr. 2]

Ny paragraf

2) Efter § 1 indsættes som ny paragraf:

»§ 01

I lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommunerne, jf. lovbekendtgørelse 798 af 24. juni 2013, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 1875 af 29. december 2015, foretages følgende ændring:

1. I § 20 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4 Social- og indenrigsministeren yder herudover et årligt tilskud til kommuner med mindre øer, hvor der ligger en folkeskole. Tilskuddet udgøres af et grundtilskud på 100.000 kr. pr. skole og et tilskud pr. elev på 30.000 kr. Tilskuddet reguleres fra og med tilskudsåret 2017 én gang årligt med den forventede pris- og lønudvikling for den kommunale sektor. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om beregning og anvendelse af tilskuddet.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.«

[Statsligt tilskud til kommuner med mindre øer, hvor der ligger en folkeskole]

Bemærkninger

Til nr. 1 og 2

Ændringsforslagene indebærer, at kommuner, hvori de 27 småøer ligger, sikres bedre økonomiske vilkår til at drive folkeskole på øerne i form af et særligt økonomisk tilskud fra staten.

Bekymringen for, om lovforslaget vil medføre et øget incitament for kommunerne til at lukke eksisterende folkeskoler på småøerne, er udtrykt i høringssvar til lovudkastet. Her påpeger Sammenslutningen af Danske Småøer, at lovforslaget på trods af bestemmelsen om, at kommunen skal betale 100 pct. af taksten for frie grundskolelever, vil tilskynde kommunerne til at nedlægge folkeskoletilbuddet på småøerne, idet det vil være en besparelse for kommunerne at nedlægge folkeskoletilbuddet og godkende en skolefilial i stedet. I forlængelse heraf understreger Frie Grundskolers Lærerforening i sit høringssvar, at de frie skolars opgave er at skabe et værdimæssigt alternativ til folkeskolen, og at de frie skoler ikke er sat i verden for at fritage kommuner for deres forpligtelse til at udbyde skoletilbud.

Formålet med ændringsforslagene er derfor at tilskynde til opretholdelsen af de eksisterende folkeskoletilbud på de 27 småøer ved at sikre bedre økonomiske vilkår for kommunerne til fortsat at drive og eventuelt etablere folkeskoler på småøerne. Med ændringsforslaget forhindres det dermed, at det fremsatte lovforslag skaber økonomiske incitamenter for kommunerne til at nedlægge folkeskoler.

Det bemærkes desuden, at det i bemærkninger til lovforslaget fremgår, at »Det er regeringens ønske, at den stedlige kommune så vidt muligt fortsat opretholder et folkeskoletilbud på øerne« og at »Adgangen til efter forslaget at oprette et skoletilbud på en småø bør derfor indrettes således, at kommuner ikke som følge af lovforslaget tilskyndes til at nedlægge folkeskoletilbuddet på småøerne.«

Ændringsforslagene ligger således i naturlig forlængelse af det fremsatte lovforslags formål om at skabe bedre rammer for skoletilbud på 27 småøer, idet de vil fjerne det økonomiske incitament til at nedlægge folkeskoletilbud som følge af lovændringen.

Ændringsforslagene indeholder forslag om at sikre en bedre økonomi til folkeskoler på småøerne ved indførelse af et særligt statsligt økonomisk tilskud til de kommuner, som udbyder folkeskoletilbud på småøerne. Tilskuddet tildeles som et grundtilskud pr. skole og et tilskud pr. elev.

Med et årligt grundtilskud på 100.000 kr. pr. skole og et tilskud pr. elev på 30.000 kr. vil den statslige udgift udgøre 3-4 mio. kr. årligt.

Friskolerne har fået hævet deres koblingsprocent fra 71 til 73 pct. i finansloven for 2016 svarende til ca. 120 mio. kr. om året. Foreslagsstillerne foreslår, at finansieringen af ændringsforslaget tages herfra fra og med tilskudsåret 2017.

Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) nfmd. Pernille Bendixen (DF) Marlene Harpsøe (DF)

Dorthe Ullemose (DF) Alex Ahrendtsen (DF) Peter Kofod Poulsen (DF) Anni Matthiesen (V)

Peter Juel Jensen (V) Jan E. Jørgensen (V) Louise Schack Elholm (V) Hans Christian Thoning (V)

Jane Heitmann (V) Laura Lindahl (LA) Merete Riisager (LA) Anders Johansson (KF)

Annette Lind (S) Daniel Toft Jakobsen (S) Erik Christensen (S) Julie Skovsby (S) Mattias Tesfaye (S)

Pernille Rosenkrantz-Theil (S) fmd. Pernille Schnoor (S) Johanne Schmidt-Nielsen (EL)

Jakob Sølvhøj (EL) Carolina Magdalene Maier (ALT) Torsten Gejl (ALT) Lotte Rod (RV)

Marianne Jelved (RV) Jacob Mark (SF)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	47	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Siumut (SIU)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Tjóðveldi (T)	1
Alternativet (ALT)	9	Javnaðarflokkurinn (JF)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Oversigt over bilag vedrørende L 63

Bilagsnr.	Titel
1	Høringsnotat og høringssvar, fra ministeren for børn, undervisning og ligestilling
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Henvendelse af 2/12-15 fra Sammenslutningen af Danske Småøer
4	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	1. udkast til betænkning
6	2. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 63

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 2/12-15 fra Sammenslutningen af Danske Småøer, til ministeren for børn, undervisning og ligestilling, og ministerens svar herpå
2	Spm., om ministeren kan bekræfte, at en gennemførelse af lovforslaget kan give kommuner, der i dag driver folkeskole på småøerne, en økonomisk tilskyndelse til at nedlægge folkeskoletilbud på øerne og lade dem erstatte af en filial af en lokal friskole, til ministeren for børn, undervisning og ligestilling, og ministerens svar herpå
3	Spm. om ministerens kommentar til udkast til ændringsforslag, til ministeren for børn, undervisning og ligestilling, og ministerens svar herpå
4	Spm. om fremsendelse af en opstilling, der sammenholder udgiften til driften af de eksisterende folkeskoletilbud på øerne med den udgift, der vil være for kommunerne, hvis der skal gives tilskud til staten til en tilsvarende privatskoledrift efter bestemmelserne i lovforslaget, til ministeren for børn, undervisning og ligestilling, og ministerens svar herpå
5	Spm. om en beregning, der viser, hvor stort et ekstra tilskud der skal gives til kommuner, der i dag har folkeskoletilbud på småøer, for at fjerne ethvert økonomisk incitament til at nedlægge folkeskoler til fordel for en drift af tilsvarende private skoletilbud, til ministeren for børn, undervisning og ligestilling, og ministerens svar herpå
6	MFU spm. om, hvordan ministeren vil følge udviklingen i skoletilbud på småøerne, til ministeren for børn, undervisning og ligestilling, og ministerens svar herpå
7	MFU spm. om, hvordan ministeren vil følge, om lovforslaget har de tilsigtede virkninger for skoletilbud på småøerne, til ministeren for børn, undervisning og ligestilling, og ministerens svar herpå
8	MFU spm., om ministeren vil være indstillet på at orientere Børne- og Undervisningsudvalget og Udvalget for Landdistrikter og Øer om

udviklingen i skoletilbud på småøerne, til ministeren for børn, undervisning og ligestilling, og ministerens svar herpå

9 Spm. om det særlige kommunale bidrag til staten pr. elev i en afdeling af en fri grundskole på en småø, til ministeren for børn, undervisning og ligestilling, og ministerens svar herpå

10 Spm. om forskellen på en kommunes tilskud til en privatskole på en småø og kommunens omkostning ved at drive folkeskole på øen, til ministeren for børn, undervisning og ligestilling, og ministerens svar herpå